

Hajnal László Gábor és a nemzeti könyvtár gyarapodása

A Szabad Európa Rádió magyar adása szerkesztőségének – mely 1950-től 1993-ig, több mint negyven éven át működött nyugaton – írott és hangzó dokumentumgyűjteménye hazaérkezett és az Országos Széchényi Könyvtárba került, ahol a közel másfélmilliónyi írott műsornapló-anyagot és a négyezer körüli magnótekeresztet átmásolták, illetve több éven át tartó munkával mikrofilmre fényképezték. Így ma már minden magyar állampolgár hozzáférhet a kronologikus sorrendben feldolgozott, teljes dokumentumanyaghoz. Sajnos azonban jelentős különösen a hangzó dokumentumok hiánya.

Ezeket a hiátusokat igyekeztek pótolni a SZER nagy rádiós egyéniségei saját archívumaik felajánlásával, így Mikes Győri Imre (Gallicus), Czupy Bálint (Bálint gazda), András Károly, Borbándi Gyula, Kovács K. Zoltán, Skultéty Csaba, Ekecs Géza, azaz Cseke László, Szamosi József, Rajki László s mások is. Néha sajnos tragikus hirtelenséggel bekövetkező elhalálozás folytán is gyarapodik a gyűjtemény, így a mostani nyáron Hajnal László Gábortól, a szociográfus írótól, költőtől, a SZER munkatársától kellett szomorú búcsút vennünk, aki teljes szellemi hagyatékát, írásait, kéziratokat és nyomtatásban megjelent műveit, hangfelvételeit, könyvtárát – benne a nyugati emigráció jeles magyar szerzőinek alkotásait – az Országos Széchényi Könyvtárra hagyta.

A Farkasréti temetőben, az írók parcellájában helyezték örök nyugalomra. Alakját, egyéniségét, szellemiségét az ott elhangzott búcsúbeszéd keretében szeretnénk megörökíteni. Nagy Zoltán, az OSZK Mikrofilm- és Fényképtárának vezetője, az író fiatalkori barátja búcsúzott tőle a megidézett szavakkal:

Tisztelt gyászoló gyülekezet, kedves Gábor!

Mindig a legelső lépést a legnehezebb megtenni, s én itt állok most ugyanúgy elszorult torokkal, izzadt tenyeremet ökölbe szorítva, dacosan szembeszállva a lehetetlennel is, mint a 60-as évek végén, tán 1968-ban, csoportosulásunk idején, a főváros forró terén, a nagykörúton, a New York-palota előtt, az EMKE-nél vagy a METRO Klubnál, amikor pénz, jegy és jog nél-

kül igyekeztünk bejutni, a kitaszítottak, de újra meg újra próbálkozók vad akaratával.

Bejutottunk? Hát bejutottunk. Te bejutottál álmaid fővárosába, az akropoliszba, s most már visszavonhatatlanul a panteonba is. Milyen áron? Magyaroknak s igaz embernek kijáró áron, a folyamatos harc árán.

A nagy lázadás során megszületett dacod s írói akaratod, mely 1969-ben a börtönbe juttatott, nem hagyott alább, s kiszabadulásod után, 1970-től egy keményebb, de eredményesebb szakasz indult be életedben.

A sajtópalota környékén, a Hungária Kávéházban találkoztunk, s egymáshoz csapódva vitatkoztunk. Ott volt Simonfy András, Döbrentei Kornél, Munkácsy Miklós, Balaskó, Bakondi Robi, az angol, Rajki László. A nagy öregek, Zelk Zoltán, Csurka, Kolozsváry, néha jókedvükben leereszkedtek hozzánk. Megismertek, az igazi megismerést azonban az írásaink megjeleneése jelentette. Számodra is. A kor leginkább számon tartott lapjaiban, a Valóságban, az Alföldben, az Új Forrásban jelentek meg szociográfiáid, társadalmi tanulmányaid, hogy csak a legismertebbekre utaljak. De hát milyen témák voltak ezek? A börtönbe került fiatalok sorsa, a rossz orvosi ellátás, a szegénység, az alkoholba menekültek problémái...

A baj ott volt, hogy egyre többen olvasták és ismerték tanulmányaidat. Ezért a túrésnek vége szakadt, és újból a tiltás következett. A Fiala Írók József Attila Körét bezárták. Te kemény szavakkal ítélted el ezt. Igaz és kemény szavakat mondtál az igazságtalanságról, és sugárzott belőled a mély és ragaszkodó szeretet a barátok, a család, a gyerekek iránt.

Az elhallgattatottak egymás után mentek el nyugatra, s te sem tehetted mást, mint hogy az emigráció útjára lépj. Mi, akik itt maradtunk, szomorúan vettük távozásod hírért. Ennyi év után is azt mondom azonban, hogy igazad volt. A világ kinyílt számodra, tehetséged és akaratod elvitt Münchenbe, majd Amerikába, s lehetővé tette, hogy tizenegy nagy könyved, tanulmányod jelenjen meg – 1982-től évenként több is –, melyeknek híre bejárta a magyarok lakta világot. Az itthoniak számára az egyetlen reménysugarat, a napi friss és igaz tájékoztatást jelentő Szabad Európa Rádió mindig szabad munkatársa lettél. Így, ha téged nem is láthattunk, de hangodat hallhattuk, s egymásra hunyorítva mondtuk, ma is beszélt a haver.

HAJNAL LÁSZLÓ GÁBOR

VIRRASZTANI FÉLELEM NÉLKÜL

A nyugati magyar sajtó múltja-jelene

PATRIOT Kiadó

Az Eötvös és az Új Látóterem

Tótfalusi Kis Miklós kései
örökösének sorra
MOLNÁR JOZSEF müncheni nyomdássá

Másfél évtized küzdelem után:
SZIVÁRVÁNY

Száz évnél is tovább éltem -
"Kivégzés":
KATOLIKUS MAGYAROK VASÁRNAPJA

Szellemi honvédelem az
emigrációban: NEAZTÓR

A magyarországi szolgálatában álló
emigrációs lap: ÚJ HÍRŐR

Havonta 500 tonna papír:
KANADAI MAGYAROK

Az egység szolgálatában:
KATOLIKUS SZEMLE

Irgalmas hitvallások: NEAZTÓR

A SZERZŐ NYUGATON MEGJELENT KÖNYVEI:

CSAK A REGGELEK BORZALMASAK...

Katolikus Magyarok Vasárnapja, Youngstown,
és Nemzetőr, München, közös kiadás, 1982

HA A MOSOLYOK ELAPADNAK...

Katolikus Magyarok Vasárnapja, München, 1984

A JÚDÁSIDŐ ÁRVÁI...

Weller Publishing Co. Ltd., Toronto, 1985

EMBERMALOM

A szerző kiadása, München, 1985

HOLNAPTALANOK

Katolikus Magyarok Vasárnapja, Youngstown, 1986

PASSIO

Nemzedékek, München, 1988

ÜZENET AZ ÉLŐKTŐL

Katolikus Magyarok Vasárnapja, Youngstown, 1988

KERESZT A PORBAN...

Katolikus Magyarok Vasárnapja, Youngstown, 1989

SELYMÁK

Katolikus Magyarok Vasárnapja, Youngstown, 1990

MÜSTRA

Katolikus Magyarok Vasárnapja, Youngstown, 1991

MAGYARORSZÁGI KIADÁSOK:

LEGYEN AZ ÍRÓ HASZNOS AKARAT...

Antológia Kiadó, Lakitelek, 1994

VIRRASZTANI FÉLELEM NÉLKÜL

(A NYUGATI MAGYAR SAJTÓ MÚLTJA-JELENE)

Patriot Kiadó, Sopron, 1996

RABKÖZELBEN

BŐRTÖNKÖNYV

EduTech Kiadó, Sopron, 1998

REMÉNYEK ZSELLÉRJE

VERSEK 1970-TŐL 2000-IG

EduTech Kiadó, Sopron, 2000

Megjelenhettek írásaid a legjelesebb lapokban, a Kanadai Magyarországon, a Katolikus Magyarok Vasárnapjában, a Bécsi Naplóban, a párizsi Irodalmi Újságban. Így vált lehetővé, hogy kiadót, nyomdát hozz létre Novum néven, és megalapítsd a Nemzedékek című folyóiratot, melyet felelős szerkesztőként vezettél, amit itthon nem tehetél volna meg.

A sors az igazakat mindig visszaviszi a legáhitottabbhoz, a számukra legfontosabbhoz, a hazához. A rendszerváltozás után te is hazatérhettél.

Újbóli találkozásunk apropóját éppen a te életműved gerincét is képező SZER-nek az 1993. október 31-ével történt bezárása adta, mert hosszas huzavona és vívódás után az USA elnöke hozzájárult ahhoz, hogy a SZER magyar anyagát az Országos Széchényi Könyvtárban helyezték el. A véletlen szerencse úgy hozta – s ez volt egyúttal a legjobb megoldás –, hogy a SZER magyarországi fő képviselője az a Rajki László lett, aki neked Münchenben jó barátod, harcostársad, szomszédod volt.

Nekem pedig az a megtisztelő feladat jutott, hogy a SZER írott dokumentumainak átmentését megszervezzem munkatársaim segítségével, ami másfélmillió oldal mikrofilmezését jelentette. A munkát tervezgetve egy késő decemberi havas estén találkoztunk össze újból mi hárman, s találtunk egymásra ismét. Újabb köteteid, a Rabközelen, a Remények zsellérje, a Szunyogháló már egymáshoz kötődve készültek el. A felfeldobott kő tehát visszahullott, s kívánságod, melyet a hazatérésed utáni első könyved címében fogalmaztál meg: legyen az író hasznos akarat, igazzá vált. Azzá lettél, és azzá tettél másokat is, mert köteteid megjelenési munkálatai során barátokat szerezteél a nemzeti könyvtárban. Az a korábban megfogalmazott kívánságod pedig, hogy írói munkásságod termékei, a SZER-ben elhangzott előadásaid, hangzó anyagaid, s teljes szellemi örökséged a nemzeti könyvtárba kerüljön, sajnos előbb vált valóra, mint ahogy azt elterveztük. Munkásságodat, emberi méltóságodat és jó híredet a nemzeti könyvtárban megőrizzük.

Igazad lett tehát, még ha úgy is, ahogy ezt Veres Miklós barátunk mindannyiunk számára végérvényesen megfogalmazta: „Itt csak annak lehet igaza, kire rámorzsálódott laza göröngyével a haza.”